

Alina Nelega (Rumunsko)

Dramatička, novinářka, prozaička, divadelní a rozhlasová režisérka, narozena 1960. První svou divadelní hru, *Nascendo*, uvedla na scénu v šestatřiceti letech, o rok později založila *Dramafest*, divadelní festival zaměřený na současné rumunské drama. V současnosti profesorka na Akademii múzických umění v rodném Târgu Mureș, kde přednáší dramatickou tvorbu. Mj. autorka monodramatu *Amalia dýchá zhluboka (Amalia respiră adânc)*, či románu *Jako by se nic nestalo (Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat)*, kde zachytila bídu i lesk rumunských osmdesátých let, k tomu poznamenala: „Komunismus ovlivnil naše chování i náš vnitřní život, třeba tím, jak podporoval, vyživoval a pěstoval nacionalismus, homofobii, nebo sexismus.“

ukázkou přeložil Jiří Našinec

PRÁZDNINY NA HORÁCH

Na 1. máje se dávají tři dny volna a k tomu deset litrů benzínu navíc oproti těm pěti, kolik činí běžný příděl, takže její rodiče vstanou časně zrána a horečně se připravují na cestu, navléknou si stejnou teplákovou soupravu, tu šedou, s úzkými umělohmotnými zipy, z kterých se vylamují zuby, jakmile člověk silněji potáhne. Bude horko, ve zprávách o počasí ohlásili letní teploty, pracující se mohou slunit, slunce je zdarma. Z kasáren tatínek obstaral ještě jeden kanystr a velký kovový trychtýř, opatrně je ukládá do kufru. V dácii to nebezpečně páchne, nevadí, bude řídit s otevřenými okny. Maminka si uváže na hlavu lesklý šátek s motýly a beruškami, chrání si tím čerstvě upravený účes vyčesaný do týlu a silně fixovaný lakem na vlasy. Odjíždějí šťastní, ona jim zamává rukou z balkonu a podívá se na velké, kyvadlové hodiny, zbývá jí už jen chvilinka času, aby si dobalila batoh a vyrazila na nádraží. Bábi nesouhlasně pokyvuje hlavou, proč musela zase lhát? Koukni, já taky neřeknu, že jsi šla do maďarského kostela, platí? Je blíž než ten pravoslavný, zamručí bábi, ok, ale to není důvod, abys chodila do kostela tam, a ne k Rumunům.

Chodím na střídačku, culí se stařena. Už je to sice skoro třicet let, co zrušili řeckokatolickou církev a kněží byli pozavíráni, anebo přešli k pravoslavným, ale bábi se pořád nedokáže rozhodnout, kde by to bylo lepší, která víra je silnější, a tak si našla střední cestu: jednu neděli ke katolíkům, druhou k pravoslavným, aby si to u nikoho nerozházela. Vyběhne ven, na poslední chvíli chytí autobus a dorazí k vlaku zároveň s Nanou, která na ni volá z nástupiště a mává lístky. Cristina se po dvou krocích zarazí, tohle v plánu nebylo, no, tohle vědět, tak zůstane doma, Nana přišla s Vandou, svou novou fenou. Má ji zhruba dva týdny, někdo ji přivezl jejímu fotříkovi odněkud od Timișoary, je to nějaká nová rasa, zvlášť vybraná k tomu, aby chňapla a trhala. Hranice se dala stále hůř pokrýt, vlčáci na to nestačili, už nedokázali zastavit ty, co utíkali k Srbům, marně je vytrvale stříleli, když je chytili, přecházeli pořád: někteří si schovali maso na příděl, házeli je psům, a tak za bezměsíčných nocí proklouzávali na druhou stranu, s batohy na zádech a malými dětmi v náručí, omámenými čajem s diazepamem, aby se nečekane nerozplakaly a neprozradily je. Tuhle rasu měli jen velitelé, vojsko ne, protože ti si

odslouží své a pak odejdou, sem tam i některý zběhne, a tihle psi od jednoho pána k druhému nepřejdou, víš proč, zeptala se jí důležitě Nana a pokračovala, ani nepočkala na odpověď: protože vlci jsou monogamní, proto. Je velký rozdíl mezi smečkami vlků, vlci vlastně nežijí ve smečkách, ale v rodinách, existuje prvotní pár, vlk a vlčice, a štěňata, ta než založí vlastní rodinu, zůstávají dál s rodiči a starají se o mladší sourozence. Zatímco u psů, co se narodí zdomácnějí a hrabou se v odpadcích, jdou feny s deseti samci najednou. Proto se celé roky snažili spárovat samce německého ovčáka s pravými vlčicemi, ale ty, držené v zajetí, se stávaly ještě divočejšími, anebo umíraly. Vandina máma sežrala tři samce, než ji jeden ukecal, pyšní se Nana, pohladí fenu po hlavě, políbí ji na čenich a ta jí pokorně olíže brýle.

- Proč jí, sakra, nedáš náhubek? zavrčí Cristina.

- Jakej náhubek, nevidíš, jak je milá, řekne Nana, pojď, nebo nám ujede vlak, na co ještě čekáme? Když nastupují, průvodčí se dívá pohoršeně, lístek máme, ukáže mu Nana. Pes má poloviční, potvrzení o očkování od doktora a všechno – přesně tak, jak to vyžaduje zákon –, ale on ještě řekne, bude celou cestu štěkat, vyleká cestující. Nana mu trpělivě vysvětluje, že tahle ráce neštěká, rovnou skočí a zabije, a on už to dál nekomentuje, fena se na něho svýma žlutýma očima pátravě dívá.

Nakonec mají s vlčicí štěstí, celou cestu jsou v kupé samy, nikdo nechce jít dál, jen asi dva odvážnější se pokusí obsadit místa, Vanda tiše vycení svůj dokonalý chrup, račte, jen račte, říká Nana, je moc hodná, ale oni to vzdají, nejedem daleko, nechte to být. Cristina se choulí u dveří, fena si klidně trůní u okna. Nana vytáhne termosku, má v ní slazené mléko s rozšlehaným vejcem, a krmí ji lžičkou, Vanda tichounce vrní jako kočička a zbožně se na ni dívá. Nana také pojídá mléko toutéž lžičkou, chceš? ne, díky, řekne důrazně Cristina, možná přece jen na první stanici vystoupím. Neměla by nejmenší šanci, chodby jsou přečpané lidmi a zavazadly: tašky svázané provázkem, zaprášené kufry, batohy. Je to sváteční souprava, nemusí se třikrát přestupovat, do Petroşani to mají jen šest hodin a tam na ně čekají Radu a Brăduţ, jeho kamarád od Horské služby, s arem pěkně zaparkovaným na trávníku v parku uprostřed města. Vedle auta se poklidně pase velké růžové prase, uvázané za zadní nohu. Stěží se jim podaří udržet Vandu, aby čuníkovi, který kvičí, jako by ho na nože bral, nerozsápala hrdlo, Nana ji postrčí pod plachtu a vytáhne mrkev, kterou ta bestie znechuceně sežvýká, a Brăduţ ten čas využije a prudce vyrazí. U horské chaty Buta zastaví, aby se najedli a obuli si pohorky, a pak stoupají k Bucuře. Jsou tři pryč, takže sebou musí hodit, aby je nezastihl večer.

V batohu dohromady nic nemá, ale pořád se opoždí. Radu se zastaví, počká na ni. Dej to sem, já ti ho ponesu, nabídne se, ale ona odmítne, to si myslí, že jsem tak nemožná? Vyjdou z lesa, čeká je další stoupání, zjevně prudší než to předchozí, tráva zmizela, země je porostlá mechem a narezlým jalovčím a daleko na obzoru vyvstávají vrcholky Peleaga a Judele, pokryté sněhem. Tam mají dojít, bude to ještě dlouhá cesta a fouká ostrý vítr, měla by si obléknout větrovku. Radu jí pomůže sundat batoh, jsi celá zpocená, řekne, dotkne se jejích vlhkých zad, ramen, ňader. Dlouze se na ni zadívá. - Co se tak koukáš... jak rozhicovaná jalovice? zavrčí, ale on ji neslyší, nebo jen dělá, že ji neslyší, zaloví ve svém batohu a vytáhne nádherný svetr: bílý, hebký a tenký, s modrým norským vzorem.

- Vem si ho na sebe, je vlněný, můžeš se potit, jak chceš, a když tě v něm chytí déšť,

nerozstůněš se, drží teplo, i když je mokrý; ta tvoje větrovka jako slupka z cibule. V rukávech jí je dlouhý a v ramenou široký, ale poslušně si ho vezme, sahá jí skoro ke kolenům. Dá jí i beraničku, narazí jí ji na hlavu, ona už neříká nic, jen se mu vyhne pohledem a přidá do kroku. Ostatní jdou daleko vpředu, Vanda je sotva vidět, jak bez hlesu skotačí a požívá sních.

Když dojdou nahoru la Bucuru, je tma, už ani necítí nohy, těžké pohorky ji navíc tlačily, měla sis vzít boty s podrážkou Vibram, řekne Radu. On je připravený, rychle rozbalí malý stan typu iglú, zkušenými pohyby potahuje vzpěry celtou. Nana zmizela se psem na břehu ještě zpola zamrzlého jezera a z velkého stanu Horské služby vyjdou dva kluci, aby mu pomohli. Vy holky budete spát s nimi, prohlásí Radu, jistě, dáme vám spacáky a všechno, dotvrzuje Adi, a ten druhý jim podá obrovský kovový hrnek, ze kterého se kouří, je to čaj z květů pěnišníku s medem. Po řadě z něho upijejí, je to nejlepší čaj, jaký kdy v životě pila. Radu pije ze stejné strany jako ona, nikdy neviděla tak černé a tak nízké nebe, je strašná zima a po čaji se jí zmocní malátnost, vejde do stanu a na matraci uvidí spací pytle, namátkou jeden vezme, oblečená tak jak je, ho na sebe natáhne a okamžitě usne.

*

Probudí se kolem poledne horkem. Nana ještě spí ve spacáku s Vandou, kluci odešli za úsvitu s nosítky, ohlásili jim vysílačkou, že si někdo zlomil nohu a potřebuje dopravit do Pietrele, kde ho převezme sanitka, říká Radu, který se sluní ve slipech na proužku sněhu. V kotlíku na vysoké trojnožce pomalu vře cosi jako čorba, jak krásně ta polévka voní! počkej, ještě není hotová, zarazí ji, radši si vem tady tu slaninu – a ona lačně jí, pak vejde do stanu, navlékne si kraťasy a natáhne nohy na slunci. Nana vyjde po ní, ještě celá opuchlá od spaní, co žes tak dlouho zařezávala? zeptá se jí Cristina, dyť chrápeš jako starej grenadýr, odpoví Nana, dokázala jsem usnout až k ránu, aby bylo jasno, na noc půjdeš do stanu k Radovi, já už s tebou spát nebudu, přijď, jen přijď, směje se jmenovaný, mně nevadí, že chrápeš – a po očku pokukuje po jejích nohou, které začaly od slunka rudnout.

- Koukněte, kluci už jdou, ukazuje jim a opravdu, trojice s vysílačkami se blíží. Bráduť už zná, je o něco menší než oni, ale ty dva si včera večer pořádně neprohlédla. Adi je dospělý muž a Doktorovi může být tak čtyřicet, má černé vousy a oči mu zakrývají malé kulaté brejličky proti slunci. Nana se už svlékla, nenuceně se prochází kolem stanu v podprsence a kalhotkách, kde se mohla tak opálit? Ven vyjde i fenka, pomalu se protáhne a pak vyrazí rovnou k Doktorovi a oddaně mu olíže prsty, ten jí podrbe mezi ušima a ona se otočí břichem ke slunci.

- No teda, ty si lebedíš, podivuje se Nana, pak se zeptá: kde se v těchhle horách dá jít na hajzlík? a zmizí s kusem zmuchlaného toaletáku za kameny, následována Vandou, která ji nespouští z očí.

Fouká vítr a člověku naskakuje husí kůže. Adi vynese ze stanu dvě přílby, jaké nosí dělníci na stavbě nebo horníci, Radu prověří úvazky a lezecké žebříky, spočítá těžké ocelové karabiny, oba dva si navléknou lana na ramena a odcházejí s tím, že polezou na Judele. Bráduť zamíchá v kotlíku a z otepi chraští, co s sebou přinesli, ještě přiloží na oheň. Dobrá bude až večer, řekne, teď ti udělám na primusu čaj, jestli chceš. Nechce, napila se vody z pramene, studené, až jí

zuby zatrnuly, nemá nic na práci než pozorovat obří skály, pásy sněhu a chlad. Má ráda povlovně stoupající pěšinky, zelený les, ve kterém rostou houby a maliny a sem tam vám přeběhne přes cestu lasička nebo jezevec, ale tady není jediný proužek trávy, jen zakrslé jalovce a nažloutlý mech, jako nějaká ohavná plíseň. Čas od času nad nimi zakrouží orl a jemně zahvízdá. Dívej, tam nahoře v sedle ta černá koza, to je kamzík, ukazuje jí Doktor, jakápak černá, hnědá byla tam v dálce, takový chudokrevný kozel, který vzápětí zmizel. Nechápe jejich nadšení, ani to jezero není úplně modré, ubohý pruh vody, kde se ani nedá vykoupat, jak je ledová. To je toho, voda je voda, nebe je nebe, kámen je kámen.

Nana se točí kolem Doktora, ji ani nebere na vědomí, oba sejdou k vodě a dlouho tam setrvají, hlídání nadšenou Vandou; Doktor jí uvázal kolem krk červený šátek, fena se k němu celá šťastná lísá a všichni tři zmizí za ohybem jezera. Cristina otevře pusku a několikrát zhluboka vydechne, oči se jí zamžijí, to je od větru, vysvětluje jí Brăduț, který se na ni tázavě dívá, není ti špatně? Kdepak, trochu jí pobolívá žaludek, protože tudy prochází všechno, strach, radost, žízeň a hlad, ba i láska. Brăduț vynesl všechny boty a spacáky na slunce, na dece rozebral radiostanici a něco na ní spravuje.

- Když si člověk jen pomyslí, že tohle všechno je tu už miliony, kvadriliony let, jako by cítil, jak je malý, že? prohlásí. Jako by se zastavil čas, cejtíš věčnost. Ona mlčí, no, jestli takhle vypadá věčnost, tak potěš pámbů, a jestli takhle je v ráji, pak i ráj je místo na prd, kde tě nikdo nepotřebuje, ale v leccems má i on pravdu, nudila se už celou věčnost, ale nevzpomíná si, že by se nudila tak hluboce, bolí si svaly na nohou a slyší, jak pomalu odkapává sníh z vrcholků, jak kameny větrají a odpadávají z nich mikroskopické částičky prachu, které se pomalu snášejí do údolí, vítr zesílil, ale není tu jediný mrak, čert aby vzal celou tu věčnost, ona by chtěla cítit daný okamžik, aby se jí něco dělo, ty hory nejsou nic jiného než hřbitov plný křížů těch, co si mysleli, že když se dostanou nahoru na hřeben, zvítězí – nad kým zvítězili? Přerývaně dýchá ústy, v krku ji ještě pálí po včerejší cestě, vzala si dva aspiriny, ale marně, má zimnici a navlékne si Radův svetr. Ještě tam nějakou chvíli pobude a rozjímá o smrti v celé její nádheře a zaplaví ji křečovitá vlna nevolnosti. Přece jen asi neměla jíst tu slaninu. Kolem poledne se směrem od Žănoagy vynoří tři chlapi v červených nadutých větrovkách a kapucích stažených přes hlavu. Dieter, Kurt a Jakob se nabažili svých enderáckých hor a přijeli obhlédnout Karpaty, rozbálí lehké stany, vyndají primusy a dělají si kávu, mají čokoládu, suchary, tavený sýr, játrovou paštiku a masové konzervy. Jeden z nich mluví anglicky, ostatní dva se dorozumívají spíš znameními a zlomky vět v jejich sršaté angloněmčině. Brăduț nemá na jazyky buňky, takže mu pomohla, aby se domluvil s Dietrem, od kterého čeká velký hrnek pravé kávy, vroucí a se spoustou cukru. Závistivě pohlíží na jejich batohy s lehkou aluminiovou konstrukcí, mají karimatky, duralové karabiny a cepíny, nesmeky – protiskluzové návleky na boty – a žluté sklolaminátové přilby s čelovkou. Dieter je jediný brunet, zbylí dva jsou praví Němci, modročí blondáci, vysocí a urostlí, veselí. Ženou se k jezeru, vysvléknou se donaha a chtějí se vykoupat. Brăduț zoufale mává rukama, nein! nein!, oni odpovídají také náznaky, ja! ja!, pak vlezou odvážně do vody, cákají na sebe a třou se sněhem. Ti jsou pořádně praštění, zabručí, oni si, kurva, myslí, že jsou v Mamaii. Ti dva se nakonec spokojí s cákáním a třením, plavat se neodvážejí, při návratu do stanu drkotají zuby a zabalí se do termofolií pro přežití, koukni, co

tihle turisté mají a o čem se nám může jen zdát, Němčouři mizerní! Dieter ho podezřívavě sleduje, možná z toho něco pochopil, anebo mu přinejmenším dělá starosti tón, ale Brăduț se přátelsky kření, tak se obrátí na ni a řekne, what did he say, nothing, odpoví Cristina, only that you may catch a cold, the lake is not good for bathing, it is placed on a large glacier, the largest in Romania, pochlubí se. Yes, we know that, přeruší ji Němec. Vytáhne barevný průvodce, kde stojí o Rumunsku všechno, jsou tam i mapy s trasami, velice dobré, velice precizní, vždyť takhle se sem přece dostali.

Když se objeví Radu a Adi, zaraduje se, že jí přišla pomoc, už se jí zajídalo překládat Brăduțovy přítroublé vtipy, na které Němci nijak nereagovali. To jsou teda vemená, stěžuje si Brăduț, pak vyvalí oči, podrbe se na hlavě měchačkou od kotlíku a obrátí se k Radovi, který si vyzul boty a rozcapil se na rozkládací sedače u ohně. Cristina se ohlédne, blíží se k nim Nana a Doktor, drží se za ruku, před nimi poskakuje Vanda se svištěm v tlamě. Brăduț se sehne a procedí mezi zuby, hele, řekni svý ségře, že Doktor je ženatej, má i dvě děti, ale Radu pokrčí rameny, prohrábne si rukou vlasy, dělá, že neslyší, je vidět, že to jsou sourozenci, Nana má stejný zvyk neslyšet, co se jí nehodí. Cristina má v krku velký knedlík, který jí brání mluvit, dlouze polyká, ale nezbaví se ho.

Nana natáhne přátelsky ruku, hello, welcome, how are you?, a seznámí se s Němci, jako by byla u mámy v obýváku. Jdi, ať si taky sednu, strčí do Rada, ten jí postrčí zpátky, běž a přines si sedačku, ale už je tu Doktor s dalšími dvěma skládacími sedačkami z velkého stanu, rozloží je, Nana usedne a odfrkne si směrem k bratrovi. Fena jí složí k nohám sviště se zlomeným vazem a natáhne se vedle ní. Brăduț se ještě jednou nakloní k Radovu uchu a řekne mu dost nahlas, aby to všichni slyšeli: A ještě jí pověz, že svišti jsou zákonem chráněný, je zakázaný je chytat a zabíjet. Nana se dlouze dívá na mrtvé zvíře, já myslela, že je to veverka. Doktor vezme mrtvého sviště a odhodí ho daleko do údolí, Vando, sedni! přikáže Nana a fena nespokojeně usedne.

Od jezera fouká silný vítr, Radovi padají rozcuhané vlasy do očí, ale nevdá mu to, klidně si pokuřuje z krátké dýmčičky a dívá se na ni, ulevilo by se jí, kdyby se na ni pořád tolik nedíval. Mně jsi tenhle svetr nikdy půjčit nechtěl, stěžuje si Nana, ty si ho nezasloužíš, prohodí Radu a vyklepává si dýmku o tenké opěradlo sedačky. Abys věděla, já jí ho nepůjčil, já jí ho nadobro dal, dodá a mrkne na Cristinu, která se cítí mizerně, protože Nana se dívá jako kakabus, a on se zasměje a obejmě ji, ona se brání, ale nakonec se dá taky do smíchu a políbí ho na tvář, on obejmě i Cristinu, příliš pevně, zvedne ji ze země a řekne jí, pojď se mnou, něco ti ukážu. Ona se po té epizodě se svetrem už ani nezmuže na odpor, nechá se vzít za ruku a schází k jezeru, třese se, tobě je zima, ona to rozhodně popře, to by tak ještě scházelo, aby ji vzal znovu do náruče, teď když se šerí, ještě je dost světla na to, aby viděla, kam jdou.

- Co se ti na tomhle místě tak líbí? zajímá se znenadání, stáhne ruku a rychle ho předejde. On okamžitě neodpoví a Cristina se v duchu modlí, aby nezačal povídat banality, že se na horách cítí volný a blízko k přírodě, že všechno je tu čisté, nefalšované, a hlavně aby jí neříkal, že je tu krásně. Ale on řekne něco jiného, že tady může zapomenout na tu špinavou zemi, zalidněnou pokrytci. Že napřesrok dokončí fakultu, nechce jít na umístěnku do fabriky, to radši do dolů, tam taky potřebují inženýry a dávají hodně dnů volna, kdy si může vyšlápnout do hor,

po třech letech lhůta vyprší a on se zaměstná u Horské služby nebo na nějaké meteostanici, někde daleko od lidí, nechá si narůst dlouhé vousy a vlasy až na paty, každou noc bude výt na měsíc a procházet se nahý po hřebenech. Cristina se zastaví, po ní i on. O něco níž se v něčem tiše přehrabuje jakýsi velký pták. Otočí hlavu se zahnutým zobákem a jedním lesklým okem, postrádajícím výraz jako oko slepce, je pozoruje. Ti dva stojí nehnutě, ona se trochu chvěje, ale ne zimou, zpod nohou se jí uvolní kámen, orel se pomalu zvedne, zamává křídly a vznese se s mrtvým svištěm v pařátech nad jezero. Ještě dobře, že ji nevezme za ruku, dobře, že se jí nedotýká, strčila by ho z příkrého svahu nebo by ho uhodila. Drahnou chvíli zůstane naprosto sama se svou hlavou a tělem, hledí na své prsty zpola zakryté rukávy svetru, na opálené nohy, vidí temné jezero a vodní hladinu čeřenou větrem, vodu bez ryb, rákosí nebo chaluh, netečnou jako pohled toho ptáka, který zmizel pod mraky.

- Cos mi to chtěl vlastně ukázat? - Nic, zašeptá on, myslel jsem, že bychom se mohli trochu projít, k jezeru a zpátky, ale jestli chceš, tak se vrátíme. Chce a oba vystoupí u stanu, kde je hotová polévka a Brăduț ji rozlévá sběračkou do ešusů.

- Lžíce jste si donesli z domova, haleká na ně zvesela, pojdte, moc už toho nezbylo!

*

Kurt a Jakob vychutnávají Adiho cujku, pravá slivovice, pur plum, from Northern Transylvania, Maramureș, vysvětluje člen Horské služby. Romanian drink very nice, ještě jim dolije. Romanians are... jak se řekne aaa... pohostinný? Obrátí se k ní. Hospitable, yes. Very hospitable people. How are German people? zajímá se Brăduț a pokouší se to znázornit rukama. Ona překládá všechno, co Dieter řekne, že Němci jsou spořádaný a slušný národ, milují venkovní sporty, rádi jezdí na kole a hodně čtou.

- I educate myself a lot, ja? I speak two and a half languages, a bit of French, basic – and now I started a new one, they call it Portuguese.

You must work with your brain. And your body. I also do sport. I ride my bicycle every day, I can manage one hundred, one hundred and twenty kilometres easily. I went to Prague by bicycle. You need sport, your body needs.

- That is good, řekne Radu, I like sports too... I...

Kurt si přitáhne blíž láhev cujky a vmísí se také do hovoru:

- Oh, but you come from Transylvania, ja? Dark, ja? Lots of forests, ja? And all that about Dracula... how he drank blood and all is true, he was a vampire. - Well, not exactly, prohlásí Cristina, in reality he was a great king and...

- I know the legend, was Bram Stoker, ja? přeruší ji Dieter. The guy who wrote about it. I know everything about him, how he was taken by the Turks, he was a Janiker – janičář, pronese Cristina, aby rozuměl i Brăduț, který začal být podrážděný a hledá pohledem láhev cujky, ...and he was impaling, ja? That is how you call it, impaling, ja? And he had bettfrühstück when people were crying and all. He lived sixteen century, ja?

Kurt a Jakob mu přitakávají, Dieter v té skupině očividně platí za intelektuála. Nana se tiše baví, odlamuje kousky chleba pro Vandu, namáčí je v polévce a fena je hltá, ani je nekouše,

z prázdné konzervy od fazolí chlemtá i polévku. - Yes, that's true, but it is not the historical truth, vmísí se do řeči Doktor.

- I studied history at the university, usadí ho Dieter. The Turks... they conquered Romania, and Bulgaria. But not Wien. No, they tried two times but they failed. Wien, they did not succeed. Too much for them, ja? But you can see in all countries where you had Turks, they not strong, weak countries.

- And how do you explain that? zeptá se Radu.

- Easy. It is in the gens. Hundreds of years of Turk invasion and your genes change.

- Seriously...? Slyšíš, co říkají, prej máme oslabené geny od Turků, rozčiluje se Doktor.

- But they didn't have Turks there, řekne Adi a natáhne se po láhvi, protože Němci si s ní nějak moc tykají.

- No, of course not, olizuje Dieter plastový kelímek, but they had bad mentality from Spanish conquistadores. All is in genes... Nana, která dlouhou dobu mlčela, zaměstnaná Vandou, teď taky otevře pusou: mám na ně pustit psa, abysme viděli, který geny jsou silnější, všichni se zasmějí, Němci se dívají podezřívavě a čekají, že jim to někdo přeloží, ale to se nestane. Bráduť řekne, abychom viděli, jak upalují s holým zadkem i s těma jejich árijskými genama! Do chechtotu Rumunů pronese Radu důrazně: - It's not because of the Turks, it's because of the Russians and communism.

Němci na to ani muk, jenom si vyměňují pohledy. Doktor řekne potichu, mlč, ty vole, dyť tyhle jsou z NDR.

- No a? U nich je taky komunismus, šprajcuje se Radu.

- Jo, ale u nich je to jinej komunismus, Rusové tam napumpovali prachy, aby všichni nezdrhli na druhou stranu přes zeď ke kapitalistům, myslíš, že jinak by se jim tak dařilo?“ odporuje mu Adi. „Oni nebudou socialismus, ten za ně už v sedmačtyřicátém vybudovali Rusové.

- Jen nech být, taky mají svého milovaného vůdce a stasi, dodá Doktor, a navíc mají Rusáky na krku, je jich tam jako much, jsou svým způsobem okupovaný, ne jako my.

- A co mě má blažit na tom, že tu nemáme Rusáky? Radši kdybysme je tu měli – a bylo co žrát, vytře poslední zbytky čorby kusem chleba, ale nedává si pozor a Vanda mu ho vytrhne, odběhne s ním opodál a tam ho zhltně, čuba mizerná! Nana se směje a volá ji zpátky, Vanda se spokojeně vrátí a uloží se u ohně.

- To je jejich věc, zaslouží si svůj osud, Rusové tam nejsou nadarmo, dyť Němci prohráli válku, dodá Adi, - hitlerovci zatracený, beztak z toho vyšli nejlíp. I s těma Rusy se můžou po libosti pohybovat za železnou oponou. Copak ty si můžeš vyrazit k nim do hor, kdy se ti zamane? Mně nenechali jet ani do Tater, žádost jsem si podal už před dvěma roky, a pořád to odročujou.

- Víš co, rozohní se Radu, alespoň tady mluvmě na rovinu. Chci vědět, co si myslí oni, přece mě žádný z nich nepráskne na Securitate, ne? Adi vstane a přiloží na oheň. Němci se dívají na Cristinu, čekají, že jim to přeloží, ale ona se k tomu nemá, určitě rozuměli tomu Rusové, stasi a hitlerovci, přece nejsou tak padlí na hlavu. Trapný okamžik. Jakob natáhne ruku a pohladí Vandu, ale Nana řekne: don't touch her, she bites, to ovzduší nijak neuvolní a tehdy se Dieter zeptá přímo: What are you talking? About us?

- No, no, just... about our country's situation, pokouší se to napravit Cristina, ale Radu se nenechá chladnými pohledy Němců odstrašit: - You also have communism, how is it now in the Democratic Republic? Is it better than in the Bundestaat? Kurt vezme roha, prohlásí, že se jde vymocit, Dieter něco štěkne na Jakoba, Cristina pochyťí několik slov, jako untersagt, verboten a rechtsvorschrift, jaká škoda, že při hodinách němčiny nedávala větší pozor. Teď se Rumuni dívají tázavě, nemá na vybranou, a tak řekne: What did you say? Is there a problem? a tehdy se Jakob téměř přátelsky omluví:

- We do not do politics, we don't speak about that.

- But you must know, you must have an opinion, naléhá Radu, nezáleží mu na tom, že Dieter už na něj pohlíží velice výhrůžně. Come on, nobody hear us now, you can speak your mind. Would you not rather have a united Germany?

- I don't know, never thought about it, Jakob bubnuje ještě víc k ústupu, let's not talk any more. Let's forget it! Radu se ale rozohnil a nemá v úmyslu to vzdát:

- But Germany in one country. You must have an opinion!

Jakob je stále rozpačtější, zaskočenější, dívá se na Dietera: - I don't know. Dieter is the specialist in geography, maybe he can tell you something more, we do not do politics.

Kurt se vrátil, ale už si nesedne, stojí a sleduje, jak ten se z toho vyvlíkně, Dieter zřetelně skanduje a jeho angličtina zní podivně jako vojenský povel:

- Of course we would like a united Germany, but a communist

Germany, a big Democratic Communist Republic of Germany! Doktor se neudrží a hlasitě se rozřehtá, Adi se válí smíchy, Radu řekne, hele, ten si z nás dělá prču, ale pokračuje dál:

- Better the Russians?

- Shut up! We will never have a capitalist country, never! Scheisse! Všichni tři vstali a jako na povel krátce pokynou hlavou a odeberou se ke stanům.

- Scheisse, to je nějaký jejich pozdrav? zeptá se Brăduț k všeobecnému veselí, něco jako... servus u nás?

- Nech je být, nevidíš, že jsou podělaný strachy, prohlásí Doktor a zeptá se, má ještě někdo na opečení slaninu, já mám pořád hlad. Ale Nana přinese spací pytel a řekne, Radu, dneska v noci spíme u tebe ve stanu, ty si nějak porad! Takže Doktor nemá na vybranou, jde za ní a oba si zalezou do malého stanu pro jednu osobu. Vanda zůstane u vchodu, čenich na předních tlapách. Cristina už nechce v souvislosti s tím cítit nic, mohla by se pustit s fenou do křížku, nechat se od ní rozsápat, a stejně by jí nevytekla ani kapka krve.

- Zdá se mi to, anebo mají jen jeden spacák? předstírá Brăduț údiv.

- Co mi to říkáš, já jsem nic neviděl, do not do politics, nacpává si Radu dýmku. Mlčky pokouje, není ti zima, zeptá se jí, Cristina řekne ne a ještě víc se vedle něj schoulí, stočí se do klubíčka, lehce se pohupuje, je celá ztuhlá, ale nevdá jí to, zůstala by tak věčně, mohla by usnout takhle pod širým nebem a probudit se až za dvě stě milionů let na dně jezera, až ledovec roztaje a všichni už budou po smrti a Zemi osídlí jiná rasa, ještěrky nebo Marťani.

Adi posbírání nádobí, uloží je do prázdného kotlíku: kdo ráno první vstane, ten to umyje. Hoši vejdou do stanu, zažehnou kempinkovou svítilnu a zatáhnou zip, hele, nebudte tam už dlouho, nebo zmrznete. Radu roztáhne nohy a přitáhne ji k sobě, pevně ji obejmě, má horký dech a je

jako kamínka. Pleť má jemnou jako holčička a hebké rty jako Nana, ale ona nemá právo myslet na Nanu, má právo jen spočívat zmrzlá na dně jezera s promrzlými plícemi, zmraženým srdcem a játry, s mozkiem zmrzlým na kost, jen její žaludek je rozpálený a tepe, nenechá ji zmrznout, vytahuje ji ven, přivádí k životu. Radu je tolik podobný Naně, jako ona má mírně vystouplé lícní kosti, hranatá kolena a dlouhé, neobratné prsty, u kořene tlustší, jenom jeho rty nechutnají jako inkoust Pelikan, nýbrž jako holandský dýmkový tabák.

Cristina procitne časně zrána za všeobecného shonu. Radu umývá dole u jezera nádobí, Němci už dávno sbalili stany a odešli, sbalený je i její batoh, čeká na ni opřený o balvan vedle jeho. Ani nemá čas pořádně si vyčistit zuby, musí sejít dolů, prázdniny skončily. Bráduť je všechny vyloží na nádraží ze svého vozu s plachtou. Radu nastoupí do vlaku na Kluž, ze schůdků jí zamává, Nana se zeptá, co? Snad ses mi nespustila s bráchou?

Na svůj vlak musejí ještě skoro hodinu počkat. Nástupiště je přeplněné, souprava se sestavuje s kovovým třeskem, brzdy skřípou a výpravčí mává žlutými a červenými praporky. Nana usedne na batoh, sundá si brýle, zastrčí je do kapsy, po tváři jí ve vlahém jitřním slunci kanou slzy. Pověz, nebylo nic, nic, naprosto nic se nestalo? Cristina chce natáhnout ruku a otřít jí nateklý obličej, ale Vanda otočí hlavu a dlouze se na ni svými žlutými vlčíma očima zadívá.